Valiokunnan lausunto LiVL 41/2018 vp– U 104/2018 vp

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksista Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksiksi Yhdistyneen kuningaskunnan EU-eroon varautumisesta lentoliikennesektorilla

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksista Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksiksi Yhdistyneen kuningaskunnan EU-eroon varautumisesta lentoliikennesektorilla (U 104/2018 vp): Asia on saapunut liikenne- ja viestintävaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava suurelle valiokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- johtava erityisasiantuntija Päivi Jämsä, liikenne- ja viestintäministeriö
- neuvotteleva virkamies Maaria Mäntyniemi, liikenne- ja viestintäministeriö
- hallitusneuvos Jenni Rantio, liikenne- ja viestintäministeriö

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotus

Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta (jäljempänä Iso-Britannia) toimitti 29 päivänä maaliskuuta 2017 ilmoituksen aikomuksestaan erota unionista Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 50 artiklan mukaisesti. Tästä käynnistyi eroneuvotteluille 50 artiklassa annettu kahden vuoden määräaika. Perustamissopimuksia ei enää sovelleta Iso-Britanniaan 30 päivästä maaliskuuta 2019 alkaen, mikäli vähintään vuoden 2020 loppuun ulottuvan siirtymäkauden varmistava erosopimus ei tule tuolloin voimaan tai Eurooppa-neuvosto ei päätä yhdessä Iso-Britannian kanssa yksimielisesti pidentää kyseistä kahden vuoden määräaikaa. Asetuksia sovellettaisiin vain sopimuksettoman eron tilanteessa.

Lentoliikenteen vähimmäisyhteyksiä säätelevällä asetuksella varmistettaisiin vastavuoroisuuden pohjalta seuraavat liikennöintioikeudet:
— molempien osapuolten oikeus lentää toisen osapuolen ilmatilan yli;

— tehdä teknisiä välilaskuja toisen osapuolen alueelle muista kuin liikennöintiin liittyvistä syistä;
— oikeus operoida suoria säännöllisiä ja ei-säännöllisiä kansainvälisiä matkustaja- ja rahtilentoja tai näiden yhdistelmiä Iso-Britannian ja EU:n välillä.

Asetuksella rajoitettaisiin säännöllisen lentoliikenteen määrä vuoden 2018 tasolle (viikkovuoroissa). Lisäksi asetusehdotuksessa säädetään EU:n ja Iso-Britannian toimivaltaisten viranomaisten yhteistyöstä.

Asetusta sovellettaisiin vasta sopimuksetonta eroa seuraavasta päivästä, mutta Iso-Britannian lentoyhtiöt voisivat hakea ja niille voitaisiin myöntää asetuksen perusteella liikennöintilupa ja hyväksyä liikenneohjelma jo asetuksen tullessa voimaan ennen kuin muut artiklat tulevat sovellettaviksi. Asetus olisi voimassa joko siihen asti, kun Iso-Britannia ja EU sopivat lentoliikennesopimuksen tai kuitenkin viimeistään 30 päivään maaliskuuta 2020 asti.

Lentoturvallisuutta koskevassa ehdotuksessa säädettäisiin tiettyjen ilmailualan tuotteita, osia, laitteita ja organisaatioita koskevien lupien ja hyväksyntöjen voimassaolon väliaikaisesta jatkumisesta Iso-Britannian erottua EU:sta. Asetusta sovellettaisiin yhdeksän kuukauden ajan eroa seuraavasta päivästä. Ehdotuksen 3 artiklan mukaan komissio voisi jatkaa soveltamisaikaa delegoidulla asetuksella. Lisäksi ehdotuksessa säädettäisiin EASA:sta toimivaltaisena viranomaisena sekä luvanhaltijoilta perittävistä maksuista.

Valtioneuvoston kanta

Lentoliikenteen vähimmäisyhteydet

Valtioneuvosto katsoo, että perusyhteyksien turvaaminen on välttämätöntä siinä tilanteessa, että Ison-Britannian jäsenyys Euroopan unionissa lakkaa ilman sovittua siirtymäaikaa eli käytännössä niin, että Iso-Britannian eroaa Euroopan unionista ilman sopimusta (ns. no deal-tilanne).Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että tässä tilanteessa otetaan huomioon kaikkien jäsenmaiden liikennetarpeet ja mahdollistetaan riittävä maakohtainen jousto maantieteellisen aseman ja olemassa olevien liikenneyhteyksien erot huomioiden.

Valtioneuvosto voi hyväksyä sen, että jos Iso-Britannia ajautuu eroon Euroopan unionista ilman sopimusta, väliaikaisista järjestelyistä sovitaan EU-tasolla. Valtioneuvosto katsoo, että tulisi tarkastella myös muita mahdollisia keinoja, kuin asetus, taata liikenteen jatkuvuus. Tällä hetkellä komission oikeudesta neuvotella kolmansien maiden kanssa liikenneoikeuksista on päätetty hallitusten edustajien yksimielisellä päätöksellä neuvostossa. Komission asetusehdotuksen mukaiseen lopputulokseen päästään myös kahdenvälisin toimin, koska ehdotus ei kata Euroopan unionin sisäistä liikennettä, operationaalista joustoa tai liikennettä edelleen Euroopan unionista tai Isosta-Britanniasta.

Jos sääntelyn keinoksi valitaan asetus, tulee huomioida sen vaikutukset toimivallanjakoon Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden välillä ja miten jäsenvaltioiden liikennetarpeet voidaan jatkossakin ottaa joustavasti huomioon. Valtioneuvosto katsoo, ettei tämä asetusehdotus saa vaikuttaa

jäsenvaltioiden oikeuteen yleisesti tehdä kahdenvälisiä lentoliikennesopimuksia kolmansien maiden kanssa, koska se estäisi nopean reagoinnin liikenteen kasvutarpeisiin.

Ehdotukseen sisältyy säännös, joissa esitetään, että komissiolle annettaisiin toimivalta antaa delegoituja säädöksiä ja täytäntöönpanosäädöksiä. Valtioneuvosto katsoo, että asetuksen tarkemmassa muotoilussa tulee varmistaa, että toimivallan siirtoa koskevat säännökset ovat selkeitä ja komissiolle siirrettävä toimivalta on asianmukaisesti rajattu, jotta neuvostolle ja Euroopan parlamentille kuuluvaa keskeistä lainsäädäntövaltaa ei tosiasiallisesti siirry komissiolle.

Tietyt lentoturvallisuutta koskevat luvat ja –hyväksynnät

Valtioneuvosto kannattaa lentoturvallisuutta koskevan ehdotuksen tavoitteita, joilla pyritään vähentämään Iso-Britannian EU-erosta aiheutuvia häiriöitä lentoliikennemarkkinoilla. Valtioneuvosto pitää perusteltuna ehdotuksen mukaisten lupien ja hyväksyntöjen voimassaolon jatkamista väliaikaisesti siihen asti, kunnes tarvittavat Iso-Britannian EU-eron jälkeiset lupa- ja hyväksyntämenettelyt ovat sovellettavissa, jotta voidaan mahdollistaa ilma-alusten ja niiden osien sekä laitteiden käytön mahdollisimman häiriötön jatkuminen. Valtioneuvosto katsoo, että jatkovalmistelussa tulee huolehtia väliaikaisen voimassaoloajan riittävyydestä huomioiden etenkin uusien tarvittavien lupien ja hyväksyntöjen hakeminen.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Valtioneuvoston kirjelmästä ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää valtioneuvoston kantaa tarkoituksenmukaisena.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Liikenne- ja viestintävaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan.

Helsingissä 30.1.2019

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Ari Jalonen sin
jäsen Jyrki Kasvi vihr
jäsen Suna Kymäläinen sd
jäsen Eeva-Maria Maijala kesk
jäsen Jari Myllykoski vas
jäsen Jani Mäkelä ps
jäsen Jari Ronkainen ps
jäsen Satu Taavitsainen sd

jäsen Katja Taimela sd
jäsen Sofia Vikman kok
varajäsen Teuvo Hakkarainen ps
varajäsen Kauko Juhantalo kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Mika Boedeker